
DIENST OP ZONDAG, 3 oktober 2021, 10 uur

2021.24

Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer

Orgel: Cees Vrooland Zang: allen die willen en kunnen

Opening, kaarsen en mededelingen: Marry Maarse-Otto

Opname en Regie: Techn. Commissie, Kees van Oudenallen

Lezer: Annie Bolhuis-Jongkind Predikant: Paul F. Thimm

Aansteken van de kaarsen

Mededelingen

Zingen 217:1,2,3: De dag gaat open voor het woord des Heren

Bemoediging en Groet

Onze hulp is in de naam van de Eeuwige...

Afkondiging overlijden **Zingen** 413:3: Heer, erbarm U over ons...

Gebed

Eeuwige en trouwe God!

Wij komen bij U met alles, wat ons bezighoudt: gevoelens van onszelf, gebeurtenissen van de afgelopen week en tijd, ver weg en dichtbij.

Wij vragen U, wilt U bij diegenen zijn, die hier vanmorgen niet kunnen zijn, omdat ze ziek zijn of omdat ze iemand verzorgen die niet alleen kan worden gelaten, omdat ze liever thuis blijven of omdat ze niet meer in de kerk komen.

Wilt U met hen zijn.

God, wees ook bij ons hier en nu. Inspireer ons door Uw woord en Uw Geest. Laat ons ook in dit uur deel uitmaken van die ene, grote gemeente wereldwijd. Wees bij onze broeders en zusters overal ter wereld die in uw naam samenkomen. Uw woorden, Uw Zoon Jezus Christus en Uw Geest verbinden ons over afstanden en grenzen heen.

God, wij danken U dat U trouw en geduldig bent.

Geef ons de wil en de kracht, om herkenbaar te zijn op de plek waar we leven, Herkenbaar als Uw kinderen en als leerlingen van Jezus Christus. Amen.

Bijbellezing: Exodus 34:4 t/m 9

Zingen uit Zingenderwijs 136:1,2,4,5: Vaak roepen wij Jou bij je naam
= melodie van J.Krüger 643 "Ik zeg het allen dat hij leeft; tekst: Marijke de Bruijne

Bijbellezing: Johannes 8:1 t/m 11

Zingen 833 (3x) Neem mij aan zoals ik ben
(lied uit Iona van John L.Bell, Vertaling: René van Loenen)

Preek / verkondiging / overdenking / overweging / toespraak

Gemeente van Christus – hier en thuis met elkaar verbonden!

I.

In het evangelieverhaal van vanochtend staat een vrouw **in het middelpunt**. Dat wordt tweemaal met nadruk verteld.

Het kan **heel fijn en aangenaam** zijn om in het middelpunt te staan, in het zonnetje gezet te worden. Ik moet denken aan het mooie afscheidssymposium voor **Henk Stenvers** eergisteren in de Singelkerk in Amsterdam. Dat had eigenlijk vorig jaar moeten plaatsvinden, maar toen kon het niet. We hebben samen dankbaar stilgestaan bij wat Henk Stenvers als algemeen secretaris van de ADS voor onze Doopsgezinde Geloofsgemeenschap in Nederland en internationaal jarenlang heeft gedaan en heeft betekend. Het is belangrijk en het is fijn om mensen in het zonnetje te zetten en dank je wel te zeggen. Het is goed dat een mens het middelpunt mag zijn – eventjes, niet te lang want dan wordt het weer gênant en te veel.

Maar **in het middelpunt** staan, in het middelpunt van de belangstelling kan ook zeer **onaangenaam of zelfs zeer bedreigend** zijn: bijvoorbeeld als je door een groep in je eentje met harde hand in het middelpunt gezet wordt. Dan ben je heel **kwetsbaar** – in je eentje in het openbaar, waar iedereen naar je kijkt en naar je wijst.

Zo vergaat het met die **vrouw** die omringd wordt door allemaal sterke **mannen**. Ze kan zich niet weren. Ze wordt opgepakt en alle schijnwerpers zijn als het ware op haar gericht...voor een rechtszaak in het openbaar.

Boven dit verhaal uit het Johannesevangelie staat daarom vaak “**De overspelige vrouw**” of iets degelijks. Heel typisch. Alsof met zo’n titel alles samen te vatten is wat er in dat verhaal allemaal gebeurt...en alsof ze de enige persoon is die daarin voorkomt.

II.

Het gebeurt ’s morgens vroeg. **Jezus** is zoals zo vaak weer in de tempel. De mensen komen naar hem toe. Jezus gaat zitten en gaat hen als een wijze leraar, een rabbi onderwijs geven over God en de wereld, over het koninkrijk van God en het leven. Het gaat ergens over, als Jezus praat. En niet alleen over koetjes en kalfjes en over het weer. Ik kan me voorstellen dat er vragen gesteld werden en antwoorden gezocht werden over geloven en hoe leef je goed.

En midden in dit gesprek, midden in die levenslessen van Jezus en zijn leerlingen en andere mensen om hem heen ploffen ze binnen – de wetgeleerden en Farizeeën. Zo stel ik me dat voor. Ik weet niet of ze netjes kunnen wachten tot de pauze, totdat Jezus zijn lessen onderbreekt.

De **mannen van “law en order”** hebben een vrouw opgepakt, die op heterdaad betrapt is bij het plegen van overspel.

Hoe weten ze dat eigenlijk? Hebben ze dat van horen zeggen, van de burens die verdachte dingen hebben zien en horen gebeuren? Of hebben ze zelf door het sleutelgat gekeken zoals gluurders, voyeurs en de zedenpolitie doen?

In ieder geval weten ze genoeg om hun **oordeel** over haar klaar te hebben. De wet is daar duidelijk over: **doodstraf** door steniging.

Ik krijg er ijskoude rillingen van: van mensen die voordat ze de omstandigheden en details weten hun oordeel al klaar hebben.

Ik krijg er ijskoude rillingen van: van mensen die zonder pardon en met gebalde vuist roepen om de doodstraf. (En die mensen zijn er overal - ook in ons land!)

Het is een grote verworvenheid dat in ons land en in steeds meer landen de doodstraf is afgeschaft.

Maar er zijn nog steeds **subtiele** vormen, manieren hoe we - ook zonder doodstraf - **snelrecht** toepassen. Voordat je in de gaten hebt, heb je mensen veroordeeld en uitgesloten:

- Op de lagere school werd ik **gepest** door de grote jongens, omdat ik anders praatte en buitenlander was. Daarom raakt het me, als ik zie of hoor dat kinderen of volwassenaan door anderen gepest en uitgesloten worden.

- In de Doopsgezinde gemeente waar mijn oma lid van was, kennen veel mensen elkaar; ze zijn familie van elkaar en hebben een hechte of zelfs warme band met elkaar. De situatie lijkt wat op onze Doopsgezinde Gemeente Aalsmeer.

Maar als er iemand iets verkeerd gedaan had of gescheiden was, dan werd er **schande van gesproken** of dan werd er een afstand gehouden van minstens ander-halve meter (ook al buiten coronatijd!). Koffiedrinken na de dienst of een praatje met zo iemand ligt dan niet voor de hand. Want wat zullen de anderen daarvan denken. – Heel **begrijpelijk** is dat, maar ook heel **naar** is dat.

Zo zijn er in de samenleving en in de kerk altijd al manieren geweest, om elkaar **welkom te heten**, maar ook om elkaar **uit te sluiten, dood te zwijgen** en te laten voelen “je hoort er niet bij, want je bent anders of je hebt onze regels van goed fatsoen overtreden.”

III.

In wezen is dat, wat de **Farizeeën en wetgeleerden** ook doen. Ze laten deze **vrouw** voelen: “**Jij hoort er niet meer bij**, jij hebt de regels van goed fatsoen overtreden. Dat moet gevolgen voor jou hebben.”

Ze brengen haar vóór Jezus. “Meester, deze vrouw is op heterdaad **betrapt bij overspel**. De wet van Mozes draagt ons op, zulken te stenigen. Wat vindt u ervan?”

Zie je het voor je wat er gebeurt? Ze wijzen allemaal met hun **vingers op deze vrouw**. De aanklagers drijven **de vrouw in het nauw**, maar ze drijven **ook Jezus in het nauw**. Ze drijven Jezus in het nauw door hem respectvol met “**Rabbi**” (leermeester) aan te spreken. Ondertussen zetten ze hem onder enorm onder druk om als **bondgenoot** van hen, samen die **vrouw te veroordelen**. “De wet wil dat we zulke vrouwen veroordelen.”

Deze vrouw wordt niet meer als unieke persoon gezien maar alleen nog maar als onderdeel van **allemaal vrouwen** die de wet overtreden. Een **vrouwonvriendelijke** gang van zaken.

En waar is eigenlijk de **overspelige man** gebleven, die met haar samen de wet overtreden heeft? Hebben ze die laten lopen?

De situatie wordt **gevaarlijk** ook voor Jezus. Neemt Jezus het op voor de wet en de wetsgeleerden of neemt hij het op voor de vrouw? - Wat een **dilemma**, want wat Jezus ook zegt, het kan alleen maar op een drama uitlopen: want het is **hij of zij**. Zo lijkt het.

IV.

Maar **Jezus geeft geen antwoord**...nog niet. Hij wijst niet met zijn vinger naar deze vrouw. **Jezus hapt niet, maar houdt zijn mond**. Jezus laat **een lange stilte** vallen. Voor de eerste keer bukt Jezus en schrijft met zijn vinger op de grond. - Ik zou zo graag willen weten **wat Jezus in de stilte schreef**. U ook?

Schreef Jezus: "Je zult uw naaste liefhebben als jezelf"? Of schreef Jezus: "God is barmhartiger dan de wet"? Mediteert Jezus door een paar trefwoorden op te schrijven? Of schrijft het begin van een donderpreek?

Het wordt niet verteld wat hij schreef. Maar het wordt overgelaten aan onze fantasie. – Jezus zal vast niet uit verveling alleen maar poppetjes getekend hebben.

De mannen aanklagers en rechters om Jezus heen worden ongeduldig. Soms kan een stilte te lang duren. Ze herhalen hun vraag nog eens en nog eens: "Kom op, **zeg nou 's wat, Jezus**. Help je mee het recht zijn loop te laten gaan? Ben je doortastend of ga je gedogen wat niet goed is en wat eigenlijk niet mag?"

Eindelijk richt Jezus zich op en zegt tegen hen – één kort zinnetje, maar daar heeft hij goed over nagedacht: "**Wie van jullie zonder zonde is, laat die als eerste een steen naar haar gooien.**" (V.7b)

Verbazing alom. Zo'n antwoord heeft niemand verwacht. Want Jezus zet de **wet niet buiten werking**. Maar Jezus beweert ook **niet**, dat ze hun gang maar konden gaan en de **wet uitvoeren**. Jezus weet, hoe hij onze afkeurende blik en wijsvinger naar de ander op onszelf kan richten. Dat geeft te denken: ineens kijk je **niet meer op de ander neer**, maar begin **je in jezelf te kijken**. "Ben ik eigenlijk foutloos en zonder zonde?"

Voor de tweede keer bukt Jezus en schrijft in stilte op de grond. Hij laat **de stilte haar werk** doen. Eén voor één druipen ze af en gaan weg; de **oudsten** met de meeste levens- en geloofservaring die misschien ook de meeste domme dingen hebben kunnen doen, gaan als eerste. **Schaamte en zelfkennis** is soms niet verkeerd, vind u niet?

V.

En ineens zijn ze **alleen: Jezus en de vrouw in het midden**. De zinderende spanning en dreiging is uit de lucht. Het gesprek gaat **onder vier ogen** verder. Lang hoeft dat niet te duren, want het wezenlijke is zó gezegd.

"Waar zijn ze gebleven? Heeft niemand u veroordeeld?"

"Niemand, Heer," – In het Grieks "Oudeís, Kúrie". – "**Kúrie**" zo spreken volgelingen Jezus Christus aan. **Heer** is meer en gaat dieper dan Leermeester (Rabbi) alleen.

"**Ik veroordeel u ook niet**", antwoordt Jezus haar.

En dan geeft Jezus haar nog een **dubbele opdracht** mee. "**Ga naar huis, en zondig niet meer.**"

- Dat klinkt **niet erg vrijzinnig**. Wij hebben het niet graag over **zonde**.
- Maar het klinkt ook **niet erg rechtzinnig**. Want voor Jezus is zondaar en zonde niet een en hetzelfde. Jezus maakt verschil tussen de zonde en de zondaar. Voor de **zonde**, de misstap heeft Jezus **geen goed woord** over. Jezus heeft zonde nooit vergeeft.
- Maar voor de **zondaar**, de mens, heeft Jezus wel een **goed** en hoopvol **woord** over, één waarmee hij ons op een **aangename** manier in het **middelpunt** of in het zonnetje zet.

Want een mens is veel meer dan zijn fouten in het verleden. Een mens krijgt nieuwe kansen nu en in de toekomst.

Vandaar die korte, mooie opdracht van Jezus – die **niet vrijzinnig** is en ook **niet rechtzinnig**, maar gewoon heel zinnig:

“Ga naar huis, en ga niet door op het verkeerde pad, zondig niet meer.”

Dat is wat Jezus altijd deed: mensen **een kans bieden om te veranderen** en met een **schone lei te beginnen**. Dat gebeurde met oppertollenaar Zacheüs, met Petrus en zo ook met deze vrouw. Jezus keerde ze niet de rug toe. Het maakte niet uit of ze lastig of gemeen waren zoals de schriftgeleerden soms of of ze hem teleurstellenden zoals zijn leerlingen. Voor Jezus bestaan **geen hopeloze gevallen** met wie je niet meer praat. Maar Jezus zoekt het gesprek met **makkelijke én moeilijke mensen** en geeft hen volop de ruimte. Amen.

Muziek

Open Ruimte

Gebed en Onze Vader

Eeuwige God

Wij danken U uw woord van gerechtigheid, een gerechtigheid die relaties herstelt. Wij danken U voor de verhalen in de bijbel, die ons de weg willen wijzen door het leven. Wij danken U voor het voorbeeld van Jezus Christus, uw zoon.

Maak van ons mensen die hongeren naar gerechtigheid,
die ijveren voor een rechtvaardige wereldorde,
die milder worden en voorzichtiger in het oordelen van anderen,
die de mens belangrijker vinden dan de wetten,
die een hart hebben voor de schepping en wat op aarde leeft.

God, wij bidden voor de mensen die lijden onder oorlogen en ruzies en veroordelen. Schenk uw geest van vrede en verzoening opdat mensen tot elkaar komen.

Wij bidden voor de mensen die slachtoffer worden van natuurrampen, van vervolging, economische problemen, werkloosheid, armoede en maatschappelijke onrust. Schenk uw geest van wijsheid aan regeringen, aan leiders en wetenschappers opdat zij leren samenwerken om deze problemen op te lossen.

Wij bidden voor allen die lijden onder terreur;
die slachtoffer zijn van ontvoeringen en aanslagen;
voor kinderen die in hun geest vergiftigd worden door haat en onverdraagzaamheid.

Schenk uw geest van liefde opdat de haat plaats maakt voor begrip en verdraagzaamheid.

God, maak ons moedig, opdat wij durven getuigen van U die onze vrede en liefde bent.

In de stilte denken en bidden wij voor wat ons persoonlijk bezighoudt en voor mensen die ons na aan het hart liggen of waar we het moeilijk mee hebben.

...stilte...

God, zet ons in het spoor van Hem die ons voorging, Jezus Christus, onze leermeester en Heer. Zo spreken we U aan met de woorden die Jezus ons heeft voorgebeden en voorgeleefd. We bidden samen tot U:

ONZE VADER in de hemel!...

Zingen "Te doen gerechtigheid" (alle 3 coupletten)

(uit "Liederen ter bemoediging – 70 diaconale liederen, Uitgave Kerk in Actie, mel. 416 oude liedboek "Gelukkig is het land; tekst: H.Oosterhuis,

Zegen

Elkaar en anderen tot zegen zijn in wat we zeggen en in wat we doen.
dat is de opdracht en de kracht waarmee we ook deze dienst sluiten

Laten we daarom aan het einde van deze dienst aan de een of ander denken (die naast ons staat of er nu niet is) en laten we nu voor hem of haar en voor onze wereld samen de oude bijbelse zegen uitspreken:

*De Eeuwige zegent je en behoedt je!
De Eeuwige doet zijn aangezicht over je lichten
en is je genadig!
De Eeuwige verheft zijn aangezicht over je
en geeft je vrede! Amen.*

Zingen uit Zingenderwijs nr. 57 "Gezegend gaan we nu van hier...Amen"

= melodie van 273 "Loof God die zegent al wat leeft"

Doven van kaarsen